

linie een hybridisch onding, een ware haard van antinomieën, die uit de oer-antinomie der humanistische wetsidee, het onverzoende conflict tusschen wetenschaps- en persoonlijkheidsideaal gevoed wordt.

* * *

4. *Het transpersonalistisch type. De herleving van het objectief-idealisme in de rechtsphilosophie.*

Tot hiertoe legden wij de eigenaardige typen van antinomieën bloot, waarin het naturalistisch, het kritisch-logicistisch en het kritisch-personalistisch humanisme zich in de rechtsleer noodwendig moesten verstrikken.

De moderne rechtsphilosophie kent echter ook reeds weder de renaissance van het objectief idealisme, de transpersonalistische rechtsphilosophie, die in bewuste, schoon gereserveerde toenadering tot **Hegel** het Kantiaansch dualisme meent te hebben overwonnen; in het rijk der kultuur het synthetisch vorm-inhoudprobleem verwerpt en weder boven alle dualisme of pluralisme van wetskringen naar een laatste, hoogste eenheid, de eenheid der objectieve, absolute Vernunft zoekt.

Het is met name de rechtsphilosoof **Julius Binder**, die in zijn grootsch aangelegd werk *Philosophie des Rechts* (1925) den dialectischen omslag in de humanistische wetsidee, die van subjectief naar objectief idealisme medegemaakt heeft. Aanvankelijk leerling van Windelband en Rickert heeft hij de hopeloosheid van het kritisch dualistisch standpunt ingezien. De grondfout van het geheele neo-kantianisme is volgens hem, dat men het synthetisch vorm-inhoudprobleem, dat bij Kant alleen in het rijk der natuur zin had, ook op het gebied van kultuur en norm heeft gesteld. Alsof ooit door een synthese van logische categorie en empirisch-zinnelijk materiaal een andere Gegenstand dan de natuur zou kunnen worden geschapen! Het verstand kan met zijn categorieën nimmer iets anders dan natuur, dan causaliteit vatten. En het is in wezen niets dan een nieuwe golf der doodgewaande Aufklärung, die in het moderne psychologisch, logicistisch en phaenomenologisch positivisme de kultuur met verstandelijke operaties als die der formeele logica, der mathesis of mathematische natuurwetenschap wil begrijpen ²⁾.

Het program van Hegel's objectief idealisme, in het werkelijke het redelijke te begrijpen, moet opnieuw worden gesteld ⁴⁾. De kritische vraag: hoe is rechtservaring mogelijk? heeft binnen het transcendentale verstandgebied geen zin, maar alleen binnen het terrein der objectieve rede. De mogelijkheid des rechts beteekent hare redelijkheid, hare bepaaldheid door de wetten der vrijheid, de ideeën ⁵⁾.

Niet in den weg der kritische analyse, maar in den weg der „Besinnung”, der „Deutung des Gegebenen” valt deze kritische vraag te beantwoorden. De zin der rechtswerkelijkheid moet worden opgespoord, en men dient zich er voor alles rekenschap van te geven, dat die *zin* niet — gelijk ook nog de Badensche school beweerde — uit een synthese van categorie